

CRÓNICA DE LA BIBLIOTECA BALMES

Conferències culturals de primavera

Aquest any de 1928 foren en doble sèrie; una, abans de la festa patronal de la Mare de Déu de Montserrat; altra, després d'aquesta festa.

Primera sèrie: *arqueologia cristiana*. Dos fets d'aquesta mena, o sigui, les excavacions de Tarragona, i l'intent del Papa de constituir arreu l'associació dels "Amics de les Catacumbes", donaren ocasió a un programa de temes tarragonins i romans, anunciats en el següent prospecte:

La imperial Tarragona sembla que es deixondeix i comença a revelar els infinits secrets que guarda sepultats en les seves entranyes de pedra, donant-nos els primers monuments de la nostra història eclesiàstica, executòria autèntica del nostre poble cristià.

Oïmés, els arqueòlegs més aciençats de tot el món tenen els ulls fits en les excavacions tarragonines, no sols pel que diuen sobre la propagació del cristianisme, sinó també per la novetat d'algunes fórmules epigràfiques de gran valor literari i fins teològic per la ciència general.

Barcelona es prepara a rebre aquesta bona nova i a penetrar-ne tot el seu sentit. La *Biblioteca Balmes* organitza unes conferències de doble caire: el primer, ens revelarà el fet i el procés de les excavacions; el segon, les entroncarà amb l'arqueologia general cristiana.

La primera part d'aquest pla ningú no pot realitzar-la a plena satisfacció sinó el mateix que és l'ànima de la gesta heroica, Mn. Joan Serra i Vilaró. El mestratge que s'havia ben guanyat amb les excavacions prehistòriques arreu de Catalunya, ara l'està doblant amb el doctorat d'arqueologia cristiana. En la seva exposició parlada i gràfica apendrem, no solament el que s'ha descobert, sinó també la manera científica de fer unes excavacions.

La segona part, o sigui l'encarar les nostres troballes amb l'arqueologia romana, l'executarà el Dr. Josep Vives. Ple de veritable ciència, apresada en les principals universitats d'Europa i en llarga convivència amb els grans mestres, i acabat de tornar de la solemne inauguració de l'*Institut Pontifici d'Arqueologia* suara fundat a Roma pel Papa Pius XI, ens presentarà les darreres informacions sobre les catacumbes romanes, i ens descriurà el sepulcre de Sant Pere, primer fonament de l'Església catòlica, assentat damunt la pedra cantonera que és Jesucrist.

El repartiment de les conferències fou com segueix:

LES EXCAVACIONS DE TARRAGONA, per Mn. Joan Serra i Vilaró, Prev.

Dia 16 d'abril: *Excavacions de la necròpolis romano-cristiana*.

Dia 18 d'abril: *La necròpolis cristiana*.

Dia 20 d'abril: *Elements pagans de la necròpolis cristiana*.

LES CATACUMBES DE ROMA, pel Dr. Josep Vives, Prev.

Dia 23 d'abril: *Història i formació de les catacumbes.*

Dia 25 d'abril: *La vida cristiana a les catacumbes.*

Dia 26 d'abril: *La tomba de Sant Pere a Roma.*

Mai la BIBLIOTECA BALMES no havia vist un concurs superior al que cridaren aquestes conferències. Mossèn Serra, amb l'aplom i autoritat que només dona la ciència viscuda, féu la narració sòbria de les excavacions, descriví de paraula i amb copioses projeccions els sarcòfags i objectes trobats, i classificà històricament i científica, les troballes. En conjunt ens presentà un cementiri cristià que serví uns quatre cents anys, del segle III al VII, en el qual, però, hi ha elements arqueològics més antics. Al bell centre de la necròpolis hi ha les restes d'una basílica cimiterial, enriquida dins i fora, amb bells sarcòfags, mentre s'escampen enllà els enterraments senzills en caixes o àmfores. Les conseqüències històriques de tals excavacions són extraordinàries. Tenen també gran interès artístic els objectes, i les inscripcions donen fórmules importants, tant per la pietat com per la dogmàtica.

El Dr. Vives es presentà com especialista en aquests estudis, fets en diversos centres culturals i darrerament en el novíssim Pontifici Institut d'Arqueologia Cristiana. No era el turista qui parlava i descrivia coses pintoresques, sinó el savi que busca les conclusions verament científiques, històriques, artístiques, literàries, i sobretot dogmàtiques. La darrera conferència sobre la tomba de Sant Pere fou un estudi magistral digne d'un professor, i ple d'interès fins pels ben documentats en aquesta matèria. El paralelisme que naturalment ressaltava entre la vida cristiana de Roma i la de la nostra terra en aquells segles primitius, omplia l'ànima del sentiment catòlic essencial de l'Església.

Segona sèrie: *Relacions de l'Art i la Moral.* Passada la festa patronal, començà la segona sèrie de conferències que fou anunciada amb el següent prospecte:

Un gravíssim problema ha somogut llargues mesades totes les publicacions intel·lectuals de Barcelona: el de les relacions de l'art i la moral. Segons les diverses tendències doctrinals, o segons el propi temperament, quiscun dels publicistes hi ha dit la seva.

La *Biblioteca Balmes* no pot abstenir-se de pendre part en una qüestió tan transcendental per l'art com per la moral, i, per escriure, tan viva en els millors esperits guiadors de la nostra cultura. Perquè creiem que la religió i la moral són el fonament mateix de la vida individual, familiar i social, i que l'art es comparteix amb la ciència l'imperi de l'esperit, hem de donar una importància transcendental al problema que escateix les relacions entre factors tan essencials de la nostra vida.

Plantejar bé un problema és tenir-lo ja mig resolt. Per això intentem posar per endavant una conferència que defineixi bé el tema per situar-lo com cal, no sols en la realitat objectiva de les obres artístiques, sinó molt principalment dins l'esperit de l'artista mateix, d'on neix tot el bé o tot el mal de les seves produccions.

Grat sia a Déu no ens manquen homes eminents que viuen de ple i amb absoluta inquietud espiritual l'art i la moral; a ells, doncs, hem cedit la paraula, perquè en això, com en tota mena de problemes vius, val més una experiència que molts raonaments, i perquè només el fet de donar ells públic testimoni del vincle essencial que tenen en la seva vida artística la moral i l'estètica, té un valor apològic de primer ordre.

Acabat dels artistes parlarà la ciència moral i filosòfica amb tot el pes de la seva autoritat.

Les conferències tingueren el següent repartiment :

Dia 30 d'abril: P. Ignasi Casanovas, S. J., *Plantejament del problema*.

Dia 2 de maig: Dionís Baixeras, *La moral en les arts plàstiques*.

Dia 4 de maig: Lluís Millet, *Transcendència de la moral en l'Art*.

Dia 7 de maig: Manuel de Montoliu, *La catharsis grega en les arts i en les lletres*.

Dia 9 de maig: Joaquim Ruyra, *La moral universal i la cristiana*.

Dia 11 de maig: — —, *L'Art i les seves normes essencials*.

Dia 14 de maig: Dr. Carles Cardó, *Resolució del problema*.

Tant la matèria d'aquestes conferències, sempre viva en la nostra ciutat, però actualment vivíssima per un conjunt de circumstàncies de tothom ben experimentades, com el prestigi dels conferenciants, certament ben merescut, portaren a la nostra Biblioteca un concurs selecte i nombrós, com poques vegades havíem vist, i sostingueren, intelligent i càlida, l'atenció i simpatia de tots. Algú ha dit que allò tenia més aire universitari que no pas acadèmic, i és veritat; perquè no solament eren dissertacions fonamentals, sinó d'investigació pròpia, en una matèria fàcil per dir quatre generalitats sonores i superficials. Per això la qüestió fou situada, ja el primer dia, en el camp pròpiament estètic, i en ell es buscà la solució per homes competents en quiscuna de les belles arts. Feia bo de veure tan ben agermanats pensament i sentiment, filosofia i estètica, art i moral, religió i ciutadania, i per damunt de tot aquella noble llibertat científica i cristiana de donar a cadascú el que li pertany, sense confusions, sense encongiments i sense convencionalismes de dreta ni d'esquerra.

No donarem aquí més especificacions, perquè, al cap de poc temps, les conferències feren un llibre sòlid i gentil, que ha donat saborosa lectura als qui només n'havien hagut un tast massa ràpid, i a moltíssims que ni aquesta pregustació havien pogut assolir. Aquest llibre no envellirà fàcilment, perquè no s'atura en l'accidental de les coses, sinó que va a l'essencial i etern. Prou s'ha vist en l'efecte que ha causat en la crítica. Mentre la gent de potència intel·lectual i estètica ha trobat que feia el pes de la ciència, els gasetillers pretenciosos s'han esmaperdut donant cops de cap a la paret.

Per això esperem confiadament que aquestes conferències no han esgotat encara la seva fecunditat. El senyor Ruyra, que ni en dues llargues lliçons pogué explicar tot el seu tema, creiem que, no solament l'acabarà, sinó que l'amplificarà i tot amb altres disquisicions tan sòlides i lluminoses com les passades. I també ha d'ésser fecund l'exemple de com la ciència catòlica, professada amb humana i cristiana caritat, il·lumina les qüestions més embrollades, corregeix sense ofendre, i obliga a la parauleria que s'adoni de la pròpia buidor. Què no fóra si tinguéssim ben organitzat un centre d'alta cultura, ben enfocada en tots els aspectes de la ciència, i sostinguda per homes competents i especialitzats?

Els Amics de les Catacumbes

Les conferències donades pel Dr. Josep Vives sobre les Catacumbes romanes, a més de les finalitats ja esmentades, tingueren la particularitat de cooperar al propòsit manifestíssim del Papa Pius XI, de fomentar l'amor de tots els pobles cristians a aquells monuments de la primitiva Església, amb l'ajut de tots portar endavant la magna obra de les excavacions i edificacions necessàries per conservar-los. Molt oportunament fou sembrada la primera llavor, que no podia deixar d'ésser ben rebuda per aquell selectíssim auditori. El pla era propagar a la nostra terra la institució creada pel Papa amb el títol *Amics de les Catacumbes*, sobretot tenint en compte que havia estat assenyalada a Espanya la Catacumba de Pretextat, per ésser posada en les degudes condicions de veneració i estudi.

Nostre Senyor Bisbe havia rebut de Roma la següent carta circular dirigida a tots els prelats d'Espanya.

Roma, 11 de diciembre 1926

Excelencia Reverendísima:

Entre los más suaves y característicos recuerdos que los piadosos peregrinos y visitantes, de todo grado y cultura, durante el Año Santo se han llevado y continúan hoy llevándose de Roma, debe colocarse el recuerdo de las Catacumbas.

En efecto, las Sagradas Catacumbas Romanas no son monumentos muertos, sino más bien vivas y elocuentes imágenes para el cristiano, porque — para usar las mismas palabras del Papa Pío XI — “son testimonios tan vindicadores como auténticos, de la fe y de la vida religiosa de la antigüedad, y justamente fuentes de primerísimo orden para el estudio de las instituciones y de la cultura cristiana desde los tiempos inmediatos a los apostólicos”. De aquí que la conservación de este preciosísimo patrimonio haya sido una de las primeras y más vivas preocupaciones y solicitudes del Padre Santo, quien con su memorando *Motu Proprio* del día 11 de diciembre de 1925, ha querido determinar nuevamente y reforzar los derechos y los oficios de la *Comisión Pontificia de Arqueología Sacra* ya instituida por el Sumo Pontífice Pío nono, de v. m. para la tutela, conservación, exploración y excavación de las Catacumbas, y además para proveer al incremento de los estudios sobre la antigüedad cristiana con la fundación aquí en Roma de un *Instituto Pontificio de Arqueología Cristiana*.

La solicitud del Padre Santo ha encontrado adhesión muy grande; pero para las Catacumbas se necesitan hoy más que en los pasados años, providencias especialísimas que requieren gastos ingentes, aun sólo para los trabajos necesarios y que no admiten dilación, de reparar y asegurar tantas regiones, aun de los cementerios más conocidos y visitados, que están amenazadas por diversas y graves causas en su estabilidad y conservación; esto sin hablar de lo que se necesita para emprender grandes excavaciones en otras regiones que prometen mucho.

El Padre Santo a este fin, se ha encargado de la parte más onerosa de las gravísimas expensas requeridas; pero no siendo, ciertamente, sus liberalidades suficientes a cuanto se necesita, ha manifestado repetidamente el vivo deseo de que la cristiandad entera se asocie a su solicitud por las Catacumbas. Y a tal fin, en su *Motu Proprio*, S. S. invocaba del cielo por intercesión de los Santos Mártires especialísimas bendiciones sobre aquellos que el mismo Papa llamaba: LOS AMIGOS DE LAS CATACUMBAS ROMANAS.

Con todo el Padre Santo no queriendo agravar las Curias Diocesanas ya sobrecargadas de obras, ha preferido el instituir una *Sociedad de Amigos de las Catacumbas*, valiéndose para tal intento de Institutos Religiosos, y de Asociaciones Católicas de Arte Sacro y Litúrgico que ya existen y florecen en las diferentes Diócesis del mundo católico; y me ha encargado a mí, como Presidente de la Comisión Pontificia de Arqueología Sacra, el grato oficio de comunicar a V. E. estos sus designios, para que V. E. de alguna manera se digne testimoniar públicamente su adhesión y benevolencia hacia la *Sociedad de los Amigos de las Catacumbas Romanas*.

Reciba V. E. la expresión de mi sincero afecto.

BASILIO, *Card. Pompili*.

El Dr. Josep Vives havia visitat el nostre Senyor Bisbe per a parlar-li de fomentar la susdita associació, i el Dr. Miralles, no sols aprovà amb gust el projecte, sinó que manifestà les ganes de colaborar-hi eficaçment dintre el que li permetessin les seves obligacions, i així espontàniament oferí el saló d'actes del Seminari Conciliar, per a la Conferència que en favor de la nostra obra vindria a donar a Barcelona el doctor Enric Josi, professor al Pontifici Institut d'Arqueologia Cristiana de la ciutat papal. Causes imprevistes destorbaren aquest viatge.

El senyor Cardenal de Tarragona doctor Vidal i Barraquer, qui, a més, havia rebut feia poc una altra carta, recomanant patrocinés el projecte, del Secretari general de l'Associació ja esmentada, escriví al Director de la nostra Biblioteca la següent lletra, que reproduïm acompanyada de la resposta:

Sarrià, 6 de julio de 1928.

Rdo. P. Ignacio Casanovas, Director de la
"Biblioteca Balmes"

Barcelona

Estimado P. Casanovas: En carta del Emmo. Cardenal Pompili, Vicario General de Roma, fechada a 11 de diciembre de 1926, se nos recomendaba que fomentásemos la *Sociedad de Amigos de las Catacumbas* en los Institutos y Asociaciones Católicas que por los fines de religión, arte y cultura que persiguen, parecieran aptas para acoger en su seno dicha Sociedad.

Ultimamente acabamos de recibir otra carta de Monseñor Belvederi, Secretario General de dicha Sociedad, con fecha 5 de junio del corriente año en que se nos dice que, habiendo tenido noticia de la buena acogida dispensada a las Conferencias sobre las Catacumbas que el doctor don José Vives, Pbro., ha dado recientemente en la "Biblioteca Balmes", parece que esta Biblioteca sería uno de los institutos católicos donde se podría organizar la *Sociedad de Amigos de las Catacumbas*.

Para acceder a tan justos deseos, que sabemos ser muy conformes con los de S. S. el Papa Pío XI, nos dirigimos a V. como director de la "Biblioteca Balmes" y Consiliario de "Foment de Pietat" para comunicarle estas insinuaciones de Roma, exhortándole a hacer lo posible para fomentar la Asociación recomendada por el Papa.

Así lo espera de la competencia y celo que viene desplegando en todas las obras confiadas a su cuidado, este su affmo. en Cto., q. l. b.,

F. CARD. VIDAL Y BARRAQUER

20 de julio de 1928

Excmo. Sr. Cardenal Vidal y Barraquer.

Eminentísimo Señor:

Con profundo acatamiento he recibido la carta de V. E., en la cual, por indicaciones concretas recibidas de Roma, recomienda a la BIBLIOTECA BALMES el fomentar conforme a los deseos del Papa, la *Sociedad de Amigos de las Catacumbas*.

Ya anteriormente habíamos recibido de Roma una exhortación semejante. Con tan soberanos alientos y con la aprobación de nuestro prelado haremos cuanto esté de nuestra parte para colaborar a esta grande obra de apologética cristiana.

El doctor José Vives, nuestro bibliotecario, que dió las conferencias a que se refiere V. E., echó ya la primera semilla en un selectísimo auditorio, y tanto por esto, como por sus estudios especializados en Arqueología sagrada, como por las íntimas relaciones que tiene con las instituciones romanas encargadas de las catacumbas, parece persona muy indicada para organizar dicha sociedad en nuestra provincia eclesiástica Tarraconense.

Por mi parte, puedo dar testimonio a V. E. de que lo hará con el celo conveniente.

Ofreciendo mi persona y todas las cosas de esta casa al servicio de V. E. y besando devotamente la Sagrada Púrpura, quedo de V. E. affmo. siervo en Cto.

IGNACIO CASANOVAS, S. J.

Foren redactats i presentats al nostre Prelat els següents Estatuts, acomodació dels de l'associació romana.

ESTATUTS PARTICULARS

DE "ELS AMICS DE LES CATACUMBES" PER A LA PROVÍNCIA ECLESIASTICA TARRAGONINA

1.—De conformitat amb els estatuts generals de l'associació *Els amics de les Catacumbes*, queda establerta a Barcelona una secció per a la Província Eclesiàstica Tarragonina.

2.—Aquesta secció serà administrada per un comitè format per un president, el Reverend Josep Vives i cinc membres vocals.

3.—Seran socis d'aquesta associació i en gaudiran tots els avantatges les persones que hi contribueixin amb la quota anyal de cinc pessetes. Les persones que d'un sol cop ofereixin una almoina no inferior a 150 pessetes, seran considerats membres perpetus.

4.—En cas de què el nombre de socis de llengua catalana sia suficient, es farà una edició en aquesta llengua del Butlletí del qual parla el número 7 del estatuts generals.

5.—Representant a Roma d'aquesta secció ho serà el Reverend Eduard Junyent, alumn del Pontifici Institut d'Arqueologia Cristiana.

6.—Les quotes i ofertes d'almoines seran adreçades al Secretari, el Bibliotecari adjunt de la "Biblioteca Balmes", Duran i Bas, 11, Barcelona, o a qualsevol dels membres del comitè, dels quals donarem el nom aviat.

Fi immediat de la nostra obra

Les quotes i donatius de qualsevol mena seran enviats a Roma i presentats al Sant Pare pel secretari general de l'Associació, Monsenyor Juli Belvederi i es destinaran:

1.— Una bona part per a costejar els treballs d'excavació de la Catacumba de Pretexat, la més important de les que queden encara per explorar, encomanada especialment als fidels d'Espanya. De les últimes descobertes en parlarà el doctor Josi en la conferència amb projeccions que, mitjançant Déu, donarà el pròxim mes d'octubre en el saló d'actes del Seminari de Barcelona. Assistihi-hi. Especialment esperem que no hi mancaran els pelegrins de l'Any Sant.

2.— Una altra part per a proveir el "Casal de les Catacumbes" de paraments sagrats perquè els sacerdots de la nostra terra, qui ja sols, ja en pelegrinatges, acudeixin a Roma i desitgin celebrar la santa Missa en les tombes dels màrtirs, puguin fer-ho amb ornaments propis confeccionats a casa nostra. Per ço admitem també donatius d'objectes d'aquesta mena. Però advertim a les persones qui desitgin fer ofertes de demanar-nos prèviament instruccions.

3.— Volem també proveir la "Biblioteca" del nou Pontifici Institut d'Arqueologia Cristiana, de totes les publicacions i fotografies referents a l'arqueologia cristiana hispànica, començant pels monuments de la nostra província eclesiàstica. Per ço rebrem també llibres i publicacions. Preguem als donants que abans d'enviar-nos els llibres ens ho comuniquin per tal d'estalviar els duplicats.

Totes les ofertes, tant de diners com d'objectes, seran presentades com ja havem dit, directament al Sant Pare.

La nostra Província, la qual durant l'Any Sant envià un contingut tan nombros i escollit a retre homenatge al Papa Pius XI, esperem que ara voldrà donar-li un dels més íntims goigs, fent-li el present de valuoses almoines per a continuar l'obra de les catacumbes, per la qual ha manifestat el més viu interès.

Als directors de periòdics i revistes comarcals preguem vulguin donar a conèixer la nostra crida als seus lectors. Als centres catòlics i associacions culturals religioses convidem a formar subseccions per a facilitar la nostra propaganda.

Congrés històric internacional d'Oslo

El nostre bibliotecari Dr. Josep Vives assistí l'estiu passat al "VI Congrés de Ciències Històriques" celebrat a Oslo del 14 al 20 d'agost. Prop d'un miler de membres, molts com a representants de tres centes grans institucions culturals de totes les parts del món es reuniren aquells dies a la capital de Noruega. Això ja donarà idea de la seva extraordinària importància. La ciència catòlica hi tingué nombrosa i escollida representació no solament en les persones, sinó també en els temes allí tractats. La Santa Seu hi envià cinc membres delegats, entre ells el malaguanyat historiador Mgr. Batiffol, traspasat suara a millor vida.

D'Espanya només dues institucions hi estaven oficialment representades: la "Fundació Bernat Metge" i la nostra "Biblioteca Balmes", si bé hi havia inscrits una dotzena de membres, entre ells quatre de l'Institut d'Estudis Catalans.

Els nostres pensionats

Amb goig volem donar compte de la brillant actuació del nostre pensionat a l'estranger, el R. Eduard Junyent, qui està acabant el tercer curs al Pontifici Institut d'Arqueologia Cristiana de Roma. Com ja dèiem l'any passat, per indicació dels seus professors emprengué el R. Junyent l'estudi més acurat de les importantíssimes excavacions de la basílica de Sant Clement de la ciutat eterna. Aquest estudi el convencé que era necessari revisar tot el publicat sobre

les susdites excavacions i aquesta revisió el portà a noves conclusions i el que és més notable, al descobriment de noves cambres soterrades, en les quals ningú no havia parat esment.

Dels resultats obtinguts en llegí, el passat mes de gener, una comunicació en la sessió dels "Cultori di Archeologia Cristiana", presidida pel Prof. Marucchi i celebrada en el mateix Pontifici Institut. El Prof. Cecchelli prengué part en la discussió oberta amb motiu de les noves conclusions presentades pel nostre pensionat (vide: *Osservatore Romano*, 1.er de febrer)

Per altra part, un estudi ben documentat sobre aquest tema serà publicat en la "Rivista di Archeologia Cristiana" i, com poden veure els nostres lectors, un altre estudi havem inserit en el volum dels "Analecta" d'aquest any.

Curset d'apologètica

D'octubre a maig, tots els diumenges a tres quarts de quatre de la tarda, un bon aplec de joves han vingut a la "Biblioteca Balmes" per tenir amb el P. Josep Calveras, S. J., més en forma de conversa que de classe formal, un curset d'apologètica.

Donaven tema a les converses els capítols del llibret d'En Balmes, *La religión demostrada*, que resumeix en poques pàgines els punts i els principals arguments de l'apologètica cristiana.

El curset acabava puntualment a tres quarts de cinc, però després, pels qui volien s'allargava la conversa en plena intimitat, sobre punts d'interès actual, per una i dues hores. Com l'any passat també aquest es clogué el curset amb un dia d'excursió de tota la colla.

Estudis de Sagrada Escriptura

Aquest any, donada la molta actualitat que van prenent entre nosaltres els estudis escripturístics per la difusió cada dia major dels textos bíblics, degut principalment a les novel·les traduccions dels textos sagrats, "Amics d'Estudis Bíblics" han donat el segon curs de llengua hebraica amb un èxit insospitat.

Com els propòsits van no senzillament a fer lingüística, sinó a sembrar la ideologia bíblica en el nostre poble, demés de donar continuïtat a allò començat l'any anterior, s'han instaurat els cursos regulars de Sagrada Escriptura esperançats de bona fruitada.

El primer curs bíblic ha estat donat sobre la Gènesi amb aquest programa-divisòria general: *Gènesi del món; Gènesi de l'home; Gènesi del poble escollit*.

El segon curs de llengua hebraica i el curs sobre la Gènesi han estat dirigits per Josep Casanelles, Prev.

Vist el fruit tret d'aquests ensenyaments bíblics s'ha decidit també el donar 10 lliçons sobre l'Evangeli de Sant Joan, car la difusió de milers i milers d'exemplars d'El Sant Evangeli ha fet ja popular la paraula del Crist.

Documents per a la cultura dels segles XVIII i XIX

Repetides vegades hem parlat en aquesta crònica d'aquesta col·lecció interessantíssima que estem recollint, i cada dia agafa nova extensió, i per tant, també major importància.

El primer nucli fou l'epistolari d'En Finestres, l'home central de la nostra cultura del segle XVIII, el qual agafa seixanta anys d'aquella centúria, gairebé amb carta setmanal plena de notícies literàries, i és la revelació d'una important escola catalana desconeguda dintre i fora de casa nostra. Aquest epistolari està totalment recollit i anotat, amb les reserves que és necessari suposar sempre en aquestes matèries.

Mort En Finestres l'any 1777, el centre de gravetat de l'escola passa a En Ramon Llätzer de Dou, deixeble, o millor, fill espiritual d'En Finestres, el qual arriba fins 1832 i es matisa d'activitats culturals diferents de les del seu mestre. Dou no té la potència intel·lectual de Finestres ni aquella seva perfecció cultural, però té una influència pública molt superior. El seu epistolari és el llaç d'unió del segle XVIII amb el XIX, i com una continuació pòstuma de l'epistolari d'En Finestres. També aquest el tenim llest, i ens hauríem llençat de seguida a l'estampació de les cües col·leccions, si no haguéssim tingut un agradós entrebanc en la Biblioteca d'un altre home gairebé tan representatiu com els dos anteriors, i successor d'En Dou en ésser el centre cultural de la primera meitat de la passada centúria.

Aquest és En Fèlix Torres Amat. Amic d'En Dou i de tota la seva colla, eixampla encara considerablement les seves relacions amb les de l'oncle Fèlix Amat i Pont, Arquebisbe de Palmira, i, quan falta el Canceller de Cervera, a qui dona sovint el títol de Nestor de la nostra república literària, pren ell el seient patriarcal. Amb la pròpia correspondència i els papers del seu oncle va formar una biblioteca, tresor imponderable per la història literària del seu temps. En desbrossar aquesta selva estera ara ocupats, per veure de seguir la correntia del segle XVIII fins a mitjan segle XIX, amb el qual ja som a les fonts del renaixement, més conegudes, encara que no ben estudiades.

En el pròleg de les *Memorias para ayudar a formar un diccionario crítico de los escritores catalanes* i en alguns articles del llibre En Fèlix Torres Amat fa bona memòria dels principals amics que l'han ajudat a una tasca tan ampla i difícil. De tots ells i de molts altres ens ha deixat la correspondència, enquadernada en volums de pergamí, i això sol ja ens diu la importància que ha de tenir el reunir aquest epistolari, empalmant-lo amb el d'En Dou. Els noms de Vega i Sentmenat, Caresmar, Campmany, Ripoll, Olzinelles, Aribau, Bofarull, són prou temptadors i prometedors de coses bones, i certament no deixen defraudades les esperances. Enloc com aquí hem trobat tantes cartes d'En Vega i Sentmenat, home tan humil com benemèrit, potser el que té més retirada a En Finestres, el qual era un pou de coneixements literaris i un diligentíssim ar-replegador de llibres i manuscrits, que mai no explotava per compte propi, fent-se, però, vicari i treballador generós i abnegat de qualsevol que li demanés auxili. Aquest epistolari pensem que pot contribuir moltíssim per treure'l de la voluntària penombra en què sempre volgué viure i morir.

Aquestes sumàries notícies sobre l'estat de la nostra col·lecció de documents per estudiar la cultura de la nova Catalunya, que sincerament creiem té profundes

i molt fecundes arrels en el renaixement del segle XVIII, diran als entesos que el retard de la seva publicació no és senyal d'inèrcia, sinó de més viva activitat, i promesa de collita més rica i profitosa. Val a dir que amb això es van multiplicant les carpetes de manuscrits, les quals per passar a formar una sèrie de volums ben estampats demanen imperiosament la generositat d'algun Mecenes devot de la cultura. Déu ens l'envii ben generós.

Obra del Sant Evangeli

No s'ha aturat un moment l'activitat silenciosa i fecunda d'aquesta secció, la més estimada pel fi altíssim que es proposa i realitza. Mentre es van esgotant ràpidament les edicions anteriors del text evangèlic — el curs normal és d'un centenar cada setmana — i també les dels llibres complementaris, com la *Vida de Jesucrist* de què en queden pocs exemplars, ha sortit ja el primer volum de la *Bíblia* sencera i està molt avençada la impressió del volum segon: gesta memorable perquè aquesta era l'obra màxima que es va proposar la Comissió tècnica des del primer dia que començà els seus treballs. Dins la riquíssima producció bíblica que admira a propis i estranys no creiem gens que la nostra *Bíblia* sigui quelcom balder, sinó tot el contrari, creiem sincerament que és absolutament necessària perquè la paraula de Déu sigui el pa de tots, sobretot dels humils. Hem volgut fer la Bíblia ministerial dels nostres sacerdots, i l'experiència i el testimoni dels interessats ens diu que hem encertat.

El pròleg que encapçala el primer volum explica clarament el caràcter de les tres edicions simultànies que publiquem: la llatina, la catalana i la de doble text. Per això, i perquè en ell queden ben fixes les idees directrius de l'*Obra del Sant Evangeli*, volem reproduir aquí íntegrament aquest pròleg.

UNA NOVA EDICIÓ I VERSIÓ DE LA BÍBLIA. — Publicades per l'"Obra del Sant Evangeli" dues edicions del Sant Evangeli i Fets dels Apòstols, durant l'any 1924, amb un total de 36.000 exemplars, i aviat exhaurides; novament publicat el Sant Evangeli en forma de Concòrdia dels quatre Evangelistes, l'abril de 1926, amb una edició de 30.000 exemplars, d'una extraordinària acceptació, la Comissió d'aquesta Obra, tenint en compte la necessitat i les demandes de la clerecia i del nostre poble fidel, ve a realitzar el seu ideal d'edició i versió a la nostra llengua de tots els Llibres Sants. Amb aquest primer volum, doncs, del Nou Testament comença l'edició i versió d'aquests Llibres, el conjunt dels quals és *La Sagrada Bíblia*.

Encara que l'objecte immediat de la nostra institució ha estat i continuarà essent sempre la difusió del Sant Evangeli en edicions baratíssimes i manuals que tots els cristians puguin tenir sempre entre les mans, era necessari pensar en la publicació d'una Bíblia completa i dignament presentada que reunís les condicions de les nostres edicions populars.

La Sagrada Escripura és la paraula de Déu dirigida, no precisament a un nucli de savis o de literats, sinó a tota la humanitat, elevant-la a l'ordre sobrenatural, que és el regne de Déu. Si alguna preferència hi ha en aquest regne de Déu és més aviat a la inversa de com la fan els homes, puix que comença pels humils: "Abscondisti haec a sapientibus, et prudentibus, et revelasti ea parvulis"; "pauperes evangelizantur". A la nostra terra es fan Bibles per als savis i per als literats; nosaltres volem fer la del nostre poble, una Bíblia que puguin tenir-la els senzills i humils.

El present volum inaugura la nostra edició, mes és ja antic el nostre ideal. Paucients i ocults han estat els nostres treballs per a realitzar-lo. El primer volum d'*Ana-*

lecta Sacra Tarraconensis donà compte de les primeres reunions de la Comissió tècnica hagudes pel juny i desembre de 1924; i no era pas aleshores, sinó molt abans, que havien començat els treballs ordenats a aquesta edició.

Comencem pel Nou Testament per ço com conté la revelació feta per Nostre Senyor Jesucrist d'una manera personal i immediata; tenint, per aquest sol fet, una dignitat i utilitat especialíssimes dins la dignitat divina i utilitat universal que tenen totes les Santes Escriptures. És ben dolorós que la nostra literatura no s'hagi incorporat, ja a primera hora, la paraula del nostre Redemptor, i més dolorós encara que en aquest punt ens hagin precedit les sectes protestants.

CARÀCTER DE LA NOSTRA EDICIÓ. — El caràcter de la nostra edició és ben determinat pel fi que ens proposem. L'Ihm. Dr. Torras i Bages, de santa memòria, deia en l'Exhortació que encapçala les nostres edicions del Sant Evangeli: "L'objecte d'aquesta traducció és purament espiritual; no és apologètic, no és un exercici literari, ni un treball exegetíc; l'objecte és acostar l'esperit de l'home a son Déu i Senyor... L'objecte és obtenir una manera de vida; és obtenir el que expressa una frase ara de moda entre moderns i modernistes: que l'Evangeli sigui viscut; és el que molt abans que els nostres contemporanis ensenyà ja Sant Pau que ell havia fet; i ens ho diu perquè nosaltres també ho fem: viure en Jesús." Per això diu el mateix sant Prelat que la Sagrada Escriptura ha d'ésser llegida "com una oració", perquè quan es llegeix s'està "en comunicació immediata amb Déu". També ha d'ésser llegida amb humilitat, perquè "moltes vegades el seu sentit és més entès per l'humil cristià qui no cerca altra cosa en sa lectura que la llum de l'enteniment i la força de la voluntat, que no pas pel savi presumit qui amb aire magistral vol judicar les ensenyances de Jesús".

Segons l'esperit i la lletra d'aquests ensenyaments, ens hem proposat com a ideal el fer una edició de la Sagrada Bíblia especialment ordenada al ministeri espiritual segons les normes eclesiàstiques. Essent dirigida, de primer, als sacerdots, i, després, a tots els fidels cristians, voldríem que pels nostres sacerdots aquesta fos una edició ministerial, instrument adequat de llur ministeri sagrat, tant a l'altar com a la trona; i pels fidels una edició d'edificació espiritual, que d'una manera atraient i eficaç els porti a viure una vida sobrenatural.

Una Bíblia d'aquest caràcter no la tenim. En tenim d'altres, útils sens dubte, però de no tanta eficàcia espiritual. No la tenim, i ens és absolutament necessària. Ho és primerament als sacerdots, com a instrument el més essencial de llur ministeri; ho és també als fidels, com el pa espiritual de cada dia.

EL TEXT ADOPTAT. — Tractant-se de fer una edició típicament eclesiàstica i ministerial, no podia haver-hi cap dubte en l'elecció del text: havia d'ésser el de la Vulgata Clementina, que és l'únic text oficial de l'Església catòlica. Tampoc podia haver-hi dubte en l'estil literari que havia de tenir la nostra traducció: el que, reproduint millor el caràcter de cada llibre i de cada autor, s'acomodés més naturalment al llenguatge del nostre poble. A l'avançaça i llargament tenim exposats aquests principis en el primer volum d'*Analecta Sacra Tarraconensis*. Ara sols caldrà esmentar els punts capitals; els referents al valor del text de la Vulgata Clementina, a l'estil en la versió, a la confrontació de textos, i a les cites i notes.

VALOR DE LA VULGATA. — La Vulgata és la versió llatina de la Bíblia que, sobretot d'ençà del segle XI, fou acceptada espontàniament per tota l'Església llatina i dominà en ella exclusivament fins al segle XVI, època en què el Concili Tridentí la declarà autèntica, constituint-la solemnement *versió oficial* de l'Església Romana.

El seu origen, en conjunt, es deu a Sant Jeroni. En l'Antic Testament, ell traduí de l'hebraic els anomenats llibres protocanònics, continguts en el Cànon Palestinià; de l'aramaic, els llibres de Tobias i Judit. El Saltiri de la Vulgata no és el que Sant Jeroni traduí de l'hebraic, sinó el de l'antiga versió llatina, retocada per ell conforme a les Hexaples d'Orígenes. D'aquesta antiga versió se són conservats intactes en la Vulgata els llibres de Baruc, de la Saviesa, de l'Eclesiàstic i els dos dels Macabeus. El Nou Testament fou corregit tot sencer per Sant Jeroni, per ordre del papa Sant Damas, conforme a l'original grec.

L'extraordinària difusió que obtingué la versió de Sant Jeroni fou causa de la seva relativa corrupció. Copiada innombrables vegades, no sempre amb fidelitat i assenyat criteri, es barrejà amb les lliçons de l'antiga versió, fixes en la memòria de molts, i àdhuc fou temeràriament corregida per la pruija d'acomodar-la més estrictament als originals. D'aquí vingué el que, a finals de l'Edat mitjana, la Vulgata fos arribada a un estat de corrupció lamentable. Les noves versions fetes a principis del segle XVI agreujaren el mal. Els intents de restauració, que mai no havien mancat, el mal no remeïaren. Per això, amb raó, intervingué l'esmentat Concili, ordenant que es fes una acurada edició de la versió de Sant Jeroni. El papa Pius IV emprengué, en 1561, aquesta magna obra, sense poder veure coronats els seus esforços, puix fou en l'any 1592 que el papa Climent VIII publicà l'edició oficial de la Vulgata. Perfecta aquesta obra pel que en el segle XVI podia esperar-se, no ho és ara en l'estat actual de la crítica. Per això, Sa Santedat el papa Pius X nomenà una comissió de Monjos Benedictins, encarregant-los que preparassin una nova edició de la Vulgata, tal com sortí de les mans de Sant Jeroni. Aquesta edició, de la qual s'ha publicat ja el Gènesi, no és sinó preparatòria d'una altra edició ulterior que ha d'ésser definitiva i oficial; si ja no és que la Santa Seu, acomodant-se al desig de molts, es proposi fer una revisió de l'obra de Sant Jeroni, acomodant-la als textos originals, avui ja millor coneguts.

Adhuc així, la versió de Sant Jeroni és la més perfecta que de la Bíblia es féu en l'antiguitat. Per això i per l'ús que durant més de deu segles havia fet d'ella l'Església Romana, fou declarada autèntica i adoptada oficialment pel Concili Tridentí i per la Santa Seu.

Aquesta autenticitat pot considerar-se en un doble aspecte: dogmàticament i literàriament. Dogmàticament, la Vulgata, no solament és exempta d'error, sinó que, demés, conté tota la veritat revelada de les Sagrades Escripures. Literàriament, la Vulgata és una bona versió del text original: és el mateix original traslladat íntegrament i fidel a una altra llengua.

En general, la Vulgata és una versió excellent, tant pel text que li serveix de base, com pel mètode i criteri amb què ha estat feta. En l'Antic Testament el text traduït per Sant Jeroni és superior al text masorètic que ens han conservat els còdexs. En el Nou Testament els còdexs emprats per ell són afins als que la crítica moderna ha reconeguts unànimement com a millors. Pel que toca a la versió, avui dia tots reconeixen també ésser excellentes el mètode i criteri que seguí el Doctor Màxim en dur a terme la seva obra. I la seva preparació, tant teològica com literària i lingüística, és, a juí de tots, incomparable.

Els mateixos protestants, qui en altre temps atacaren tan bruscament la Vulgata, han hagut de conèixer finalment el seu valor i excel·lència. Indubtablement, l'obra realitzada per Sant Jeroni com tota obra humana, té les seves deficiències; mes aquestes, són petites, i fàcilment corregibles. Per aquest motiu ningú no pensa avui que s'hagi de fer una nova versió, oficial de l'Església; els qui més s'atreveixen, scils derriaren una revisió. Podríem dir encara: les diferències entre la Vulgata i els còdexs que posseïm del text original, àdhuc els millors, es resolen amb freqüència a favor de la Vulgata, la qual ens subministra un instrument excellent de crítica textual a restituir el text primitiu.

L'haver adoptat, doncs, el text de la Vulgata com a base de la nostra versió obeeix principalment a l'objecte apostòlic i eclesiàstic que ens proposem. Per als tècnics qui integren la Comissió de l'"Obra del San: Evangeli" hauria estat molt més avinent el traduir directament dels originals. Perquè per traduir bé la Vulgata és necessari el coneixement previ del text original. La raó és òbvia. En la Vulgata abunden els hebraïsmes i hellenismes, la intel·ligència dels quals depèn de l'original. Són també freqüents les expressions ambigües, de les quals el sentit determinat no pot ésser altre que el de les expressions originals. Per fi, hi ha sovint en la Vulgata frases traduïdes servilment i quasi mecànicament, a les quals no és possible donar altre sentit que el que tenen en l'original. Aquestes observacions justifiquen el que la nostra versió, bal-

dament tingui per base immediata la Vulgata, és realment una versió de l'original mateix, llevat dels casos, no molt freqüents relativament, que la Vulgata presenta una variant diferent de la dels textos primitius; variants, per altra part, que no poques vegades són preferibles en bona crítica textual a les dels còdexs hebraics o de molts grecs. De fet els mateixos qui tradueixen directament dels originals adopten amb freqüència les variants de la Vulgata.

L'ESTIL EN LA VERSIÓ. — L'estil en la versió no pot ni ha d'ésser emprat com un fi, sinó com un instrument d'edificació espiritual. Guardant i estimant el decòrum i la dignitat que en el llenguatge, tant o més que en altres coses, demanen els Llibres Sants, hem cregut convenient dependre'ns, en la versió, de tota preocupació exclusivament lingüística, així com de tota pruija de fer literatura. Cercar això últim com a fi primordial ens hauria semblat un despropòsit i, segons l'intent, una profanació. El nostre desig ha estat de traduir el text d'una manera natural i espontània, sense recerques de llenguatge i de construcció, acomodant-nos tant com era possible a l'estil de l'autor. Tractant-se de llibres sagrats la millor versió és aquella que millor respon al fi pel qual han estat escrits. "La quinta essència de la saviduria, deia el Dr. Torras, és l'ànima... Jesucrist no ha vingut al món a fer intellectuals, sinó a fer homes pràcticament virtuosos."

CONFRONTACIÓ DEL TEXT LLATÍ AMB LA VERSIÓ. — La nostra edició de la Bíblia dona el text llatí de la Vulgata i la versió catalana confrontada, talment que, plana per plana, els dos textos es corresponen exactament. Veritat és que una tal presentació duplica el volum, i suposa dificultats tipogràfiques de difícil solució; però hem passat per tot, tenint en compte les raons d'alta conveniència, i àdhuc de necessitat, que deriven del caràcter ministerial de la nostra obra. El sacerdot necessita absolutament el text llatí i el text català; a molts fidels il·lustrats serà profitós i ben plaent el tenir ambdós textos confrontats.

Atesa aquesta finalitat primària amb l'edició de doble text, hem fet també edicions separades de cadascun d'ells, edicions que responen a altres utilitats i alleugereixen dificultats econòmiques. El text català sol resultarà més manejable, serà suficient per a molts, facilitarà el seu ús i reduirà notablement el preu de cost. El text llatí sol tindrà els mateixos avantatges econòmics i pràctics, i constituirà una edició manual de la Bíblia, útil als sacerdots i seminaristes de dintre i fora de Catalunya.

LES NOTES. — Dues paraules sobre les notes del text llatí i de la versió catalana. Les del text llatí són de tres classes: els textos paral·lels, les notes litúrgiques i les referents al Catecisme Romà de Sant Pius V. Totes ofereixen una doble utilitat, exegetica i ministerial. I en aquest sentit equivalen a un doble comentari. Exegeticament, els passatges paral·lels són un instrument de primer ordre per a aclarir o completar el sentit; les notes litúrgiques ens donen, per dir-ho així, el sentit eclesiàstic del passatge, indicant-nos l'ús que en fa l'Església en la sagrada Litúrgia; les referències al Catecisme Romà ens posen a la vista la interpretació dogmàtica o, per dir-ho així, catòlica del passatge. No són menors els avantatges en ordre al ministeri de la predicació sagrada en totes ses formes. Els passatges paral·lels assenyalen els diferents textos bíblics relatius a una matèria; les notes litúrgiques indiquen l'ús que dels passatges bíblics es pot fer en determinades festivitats o funcions; les referències al Catecisme assenyalen la matèria doctrinal de la predicació sobre el passatge bíblic anotat. Totes aquestes cites han estat comprovades, una per una. Podria, no obstant, alguna d'elles semblar de primer antuvi poc adient al text; mes cal tenir en compte l'ampla finalitat que les pot dictar. Unes fan referència a una expressió o modisme de la Vulgata o del text grec; altres a la idea teològica o moral del verset o pericope; altres, per fi, fan remarcar idees contràries o antagoniques, i així no totes serveixen per a un mateix fi ni per a una determinada persona. El conjunt abraça més amples horitzons.

Les notes posades a la versió catalana són un comentari succint que posa de relleu els punts principals, o resol les dificultats que poden oferir-se. Són principalment de tres classes. Unes són exegetiques, unes altres doctrinals, unes altres, finalment, histò-

riques o geogràfiques. Les exegetiques donen el sentit de les expressions obscures. Les doctrinals, siguin dogmàtiques o morals, reve'n el profund sentit dels ensenyaments divins en la Bíblia. Les històriques, arqueològiques o geogràfiques subministren les dades d'aquest ordre, necessàries i útils a la intel·ligència del text sagrat.

Equivalen també a un comentari les oportunes divisions dels paràgrafs amb els títols que els precedeixen. Les divisions assenyalen les seccions en què es desplega un mateix pensament. Els títols indiquen l'argument, la tendència i el sentit fonamental de cada secció.

CONDICIONS MATERIALS DE LA NOSTRA EDICIÓ. — Havem procurat reunir les més possibles, sempre tenint en compte el fi pràctic a què va destinada. El format és manual i elegant. El paper és indià de la millor classe, i resulta lleuger, fort. de color agradable, prim i no transparent. Els caràcters tipogràfics són claríssims, llegidors i d'una justa grandària. La correcció de proves ha estat escrupolosa i repetida: ningú no pot jactar-se de donar un llibre perfecte, però podem assegurar que el nostre supera molt al que sol fer-se a casa nostra, i s'acosta a l'exemplar ideal. El preu és molt econòmic, com en totes les obres de FOMENT DE PIETAT CATALANA, que no té fins comercials i dona els llibres a preu de cost.

En l'edició de doble text, el Nou Testament tindrà dos volums, i vuit tota la Bíblia, d'unes mil planes cadascun d'ells. Però comptant que en les edicions d'un sol text el nombre de planes es redueix a la meitat, de dos volums, si es vol, podrà fer-se'n un, i en quatre volums ben manuals tothom podrà tenir tota la Bíblia.

Atenent, doncs, principalment al fi propi dels Llibres sagrats, que és abans que tot l'educació espiritual i la santificació dels fidels, hem procurat que la nostra versió de la Bíblia, juntament amb l'exactitud, claredat d'exposició i altres qualitats que reclama la naturalesa d'aquests Llibres i tan clarament prescriuen les normes dictades per l'Església, tingui totes les condicions materials d'estampació que la facin assequible, profitosa i agradable a tots els fidels cristians de la nostra terra.

La Comissió tècnica de l'Obra del Sant Evangeli: *Ihm. i Rdm. Sr. Dr. Isidre Gomà, Bisbe de Tاراçona, President. Revds. P. Josep M.ª Bover, S. J., Josep Casanelles, Ramon Ejarque, Francesc Franch, Pere Ginçbra, Bartomeu Pascual, Pere Pous, Eloi Reñé, Salvador Saladrives, Marià Serra, Josep Trepat, O. F. M., i Josep Vallès.*

Homilies evangèliques. — Esgotada, temps feia, la primera edició d'aquesta obra tan estimada dels nostres sacerdots, acaba de sortir la segona edició augmentada amb les homilies de les principals festivitats de l'any. Així no queda cap festa de precepte que no tingui la seva explicació evangèlica amb les explicacions corresponents. També hi ha afegit un mapa completíssim de Palestina tirat a cinc tintes, on es troben totes les ciutats, pobles i llocs citats en l'Evangeli. Potser el més característic d'aquest llibre és el bell agermanament de l'estudi tècnic de l'Evangeli amb l'aplicació dogmàtica, moral i ascètica del text, cada part feta per un home especialitzat, tot en harmonia amb les normes fonamentals sobre predicació sagrada donades per Beret XV en l'encíclica *Humani generis redemptionem*.

Oficina Romànica

Quan la crònica de 1927 parlava de l'Oficina Romànica, es tenien les reunions prèvies per fixar-ne els trets fonamentals i donar-li constitució orgànica. Foren cridats a la Biblioteca Balmes Mn. Antoni Grieria. En Pere Barnils, En Manuel de Montoliu, N'Alfons Par, En Ramon Miquel i Planas i el P. Josep Calveras, S. J., els quals en la reunió de l'11 de juny de 1927, vingueren a un acord i donaren per constituïda l'Oficina Romànica de lingüística i literatura,

com una secció de la Biblioteca Balmes i amb caràcter d'una oficina d'investigació i publicacions, que pogués evolucionar cap a la constitució de càtedres i seminaris de formació. L'Oficina havia de constar d'un Comitè Directiu, integrat per les persones esmentades, d'un cos de col·laboradors i de corresponals per les enquestes de llenguatge. Comptaria també amb socis subscriptors i protectors per ajudar a les despeses materials.

Per tot el curs de 1927 a 1928 cada quinze dies o cada tres setmanes el Comitè Directiu tingué junta reglamentària. La tasca principal fou acabar de definir l'organització i funcionament de l'Oficina, redactar un manifest que fixés la seva orientació i posició en el moment actual dels estudis filològics i conreu literari de la llengua a Catalunya i preparar els materials per l'Anuari de l'Oficina Romànica, la primera publicació projectada. Pel desembre de 1927 fou agregat al Comitè Directiu el P. Josep M. d'Oleza, S. J., que tot just s'havia doctorat a Bonn de llengües romàniques.

Feta pública a últims de maig la constitució de l'Oficina Romànica en les pàgines del setmanari *Catalunya Social*, tot seguit arribaren consultes de llenguatge proposades pel públic. Es cregué que no convenia desaprofitar aquesta manifestació espontània d'interès, que podia mantenir un caliu constant entre el públic i l'Oficina, si les consultes es contestaven públicament en les planes d'un diari o setmanari. Aquest és el principi de les respostes quinzenals que l'Oficina Romànica ha anat publicant en *Catalunya Social* d'ençà del mes de juny de 1928. Les consultes són estudiades pel secretari de l'Oficina, P. Josep Calveras, S. J., el qual, si el cas ho demana, cerca documentació i indicacions en persones competents, redacta la resposta, la llegeix en una reunió del Comitè Directiu, i relatada segons les observacions que s'hagin fet, la porta finalment a les pàgines del setmanari a profit general del públic.

Aquesta tasca de discutir les respostes es pot dir que ha omplert preferentment les sessions del Comitè de 1928 a 1929, tingudes regularment quinzenalment o cada tres setmanes.

Darrerament s'ha començat d'una manera orgànica la tasca dels corresponals, enviant a tots els seminaris de Catalunya, València i Balears, un interrogatori complet sobre les formes dels pronoms personals, que seran el fonament d'un estudi en preparació del P. Josep Calveras, S. J., publicador en l'*Anuari de 1929*. Si aquest assaig reïx, com esperem, ja tindrem fent via la col·laboració seriosa i regular de la nostra clerecia a l'estudi sistemàtic de la llengua viva, que ha d'ésser un dels fonaments més sòlids per les solucions definitives dels problemes del llenguatge literari.

Afegirem poques paraules sobre les quatre publicacions amb què l'Oficina Romànica ha fet acte de presència en el camp de les lletres.

Anuari de 1928. — És un volum de VIII+404 pàgines de format internacional en les publicacions de filologia imprès en paper superior i ben deixat de mà d'obra. Porta el manifest del Comitè, subscrit pels set membres en català, castellà i francès, que són les llengües admeses normalment en les publicacions de l'Oficina. Dóna un bon aplec d'estudis lingüístics d'investigació científica així dels nostres tècnics, com també d'alguns tècnics estrangers i en la secció d'estudis literaris un llarg estudi de M. de Montoliu sobre el primitiu text versificat de la Crònica de Jaume I. Acaba amb unes nodrides notes bibliogràfiques i la crònica de l'Oficina. D'un catedràtic de la Universitat Central ha merescut aquest judici: "Es un alarde de serio trabajo científico que nada tiene que envidiar a

otras publicaciones similares del extranjero, por la escrupulosidad del método y la riqueza de información. Hace honor de verdad a la ciencia filológica catalana." I que així és ho confirma el fet d'haver acceptat el canvi unes 9 ó 10 revistes de filologia, entre nacionals i estrangeres.

Biblioteca lingüística de l'Oficina Romànica.— El primer volum publicat és un estudi gramatical i estilístic de la novella del segle xv, *Curial e Guelfa*, ara novament editada per En Ramon Miquel i Planas i Alfons Par en la continuació de la Biblioteca Catalana. En Par, que havia estudiat la prosa de Bernat Metge, d'una manera sistemàtica pel que fa a la Sintaxi, ha resseguit ara aquest altre text clàssic pel mateix procediment, però tocant totes les parts gramaticals, grafia, fonètica, morfologia, sintaxi, ordenament i afegint-hi unes observacions estilístiques sobre influències forasteres i la vàlua lingüística i literària del text. Són unes 100 planes del format de l'Anuari, en el qual se'n publica una mostra, totes plenes d'observacions interessants pel coneixement de la Gramàtica dels clàssics, la qual amb uns quants treballs més com aquest, sobre obres d'altres autors i èpoques, tindrem el camí fressat per una redacció definitiva.

Biblioteca literària de l'Oficina Romànica.— Omplirà els primers volums d'aquesta sèrie l'Epistolari Llorente, és a dir, la correspondència del primer poeta valencià del renaixement, Teodor Llorente, amb els liberals i artistes del seu temps.

El primer volum publicat comprèn les cartes rebudes per En Llorente dels escriptors levantins de 1861 a 1900. El segon portarà les cartes dels mateixos fins a 1911, data de la mort d'En Llorente. Ha començat la tasca d'aplegar les mateixes cartes d'En Llorente. Són prop de 300 les actualment copiades i n'hi ha de molt interessants. Esperem fer-ne un gros volum o potser caldrà fer-ne dos. Clourà l'Epistolari un índex de noms i coses ben complet, que permetrà aprofitar les dades abundoses escampades en tot l'Epistolari. L'ordre cronològic de les cartes i les moltes notes aclaridores dels fets de referència, fan d'aquesta obra una història general i vivent dels cinquanta anys primers del renaixement literari levantí.

Breviari Crític.— Els articles de crítica literària que publicà a *La Veu de Catalunya* En Manuel de Montoliu en 1925 i 1926, seleccionats i prologats amb un nou estudi de conjunt, fan aquest segon volum del *Breviari Crític*, publicat per l'Oficina Romànica, la qual pensa continuar la sèrie en anys successius. Amb això tindrem en un seguit de volumets, una història del moviment actual literari a Catalunya, escrita per la ploma fàcil, docta, ponderada i al mateix temps benèvola del crític de *La Veu*.

Esperem en la generositat dels protectors que el propòsit de publicar cada any un volum de cada sèrie d'aquestes, realitzat feliçment en 1928, primer de l'Oficina, serà igualment una realitat els anys venidors.

Visites

Dues visites extraordinàries havem rebut aquest any, de les quals volem donar compte.

La primera fou la de l'Excm. Sr. Frederic Tedeschi, Nunci del Papa a Espanya. Tantost arribat a Barcelona en l'excursió que féu per Catalunya pel

mes d'abril de 1928,oferí visitar la nostra casa, si l'hi permetien les seves ocupacions. Efectivament, el dia 26 d'abril rebérem l'anunci de la seva visita a primera hora de la tarda. Fou rebut per la Junta i el personal de la casa, i seguí les principals dependències i fins les obres de la nova construcció amb mostres de paternal beniginitat. Va deturar-se particularment en la Biblioteca, informant-se de les seves publicacions, del seu funcionament, de les revistes que els lectors tenen a la seva disposició, tenint per cada cosa la seva paraula de lloança. En una de les sales contigües a la Biblioteca s'havia improvisat una exposició de totes les nostres publicacions, tant de pietat com de cultura, amb unes estadístiques de les almoines esmerçades, de les edicions de llibres, fulletons, fulles, revistes, etc., que el seu secretari P. Gamarra demanà i li foren enviades.

La segona visita important fou la del P. Wlodimir Ledochowski, General de la Companyia de Jesús. El dia 3 de gener de 1829 vingué acompanyat del P. Casanovas, sense voler que se li fes cap rebuda honorífica. Amb gran senzillesa, que revelava més la seva comprensió, anà seguint una per una totes les seccions de la casa, conversant amablement amb els sacerdots de la mateixa en les sales de redacció, i aturant-se més particularment a la Biblioteca, on parlà dels millors sistemes d'organització de les biblioteques romanes, sobretot de l'Institut Biblic. També se li havia preparat una exposició bibliogràfica que omplia tota la sala de Juntes. A un cantó hi havia els nostres llibres de pietat, i en l'altre els de cultura publicats per la Biblioteca. En uns i altres es deturà bella estona manifestant en les seves preguntes un interès intel·ligent i benigneíssim.

Al digne representant del Papa, i al P. General de la Companyia de Jesús, oferim el més sincer testimoni de gratitud, reconeixement i obediència.

La nova Biblioteca

Passant pel carrer de Mont-Sió, es fa vistent part del gran edifici amb què és ampliat tres vegades més el nostre casal. Aquelles belles arcades de pedra donen una forta impressió del que serà la gran sala de conferències, ja acabada en la seva part constructiva. Fa vint-i-cinc metres de llarg, catorze d'ample i nou d'alçada, amb una ampla galeria que corre a l'altura del primer pis. Encara tindrà davant un ample vestíbul que estendrà molt el saló. Falta la decoració que naturalment, serà de molta importància.

Damunt d'aquesta peça encara hi ha dos pisos destinats a biblioteca i redaccions. El que a sota és el saló de conferències, al damunt serà la gran sala de lectura de la biblioteca amb llum zenital. Al voltant hi haurà diversos compartiments fets amb llibreries, quiscun amb la seva obertura a la façana de davant o de darrera, destinats a matèries singulars. Aquesta gran sala, acabada ja també en els seus elements de construcció, no és sinó una tercera part d'allò que va destinat a biblioteca sense comptar l'escriptori que tindrà encara una quarta part més. Tota aquesta extensió tan considerable, d'uns 250 metres quadrats, estarà en el mateix pis, alt, lluminós, quietíssim, independent de tot altre tràfec que pugui destorbar la pau i recolliment dels homes d'estudi a qui va destinada la biblioteca. Així els treballadors de l'escriptori tindran a peu pla els llibres disposats tots en prestatges que s'hi arribi directament amb la mà sense necessitat d'escaleres ni galeries. Aspirem a què la nostra Biblioteca, precisament per ésser especialitzada en els estudis religiosos, que són els més alts i dignes de l'home, tinguin també la suma dignitat i el major nombre de comoditats.

El dia que puguem traslladar la Biblioteca al seu lloc definitiu — i preguem a Déu que pugui ésser el més aviat possible — els locals que ocupa ella actualment quedaran destinats a una organització de cultura més ampla i consistent, de què tanta necessitat té la nostra societat, si ha d'ésser plenament cristiana en tots els ordres de la vida. Per l'any vinent esperem almenys poder inaugurar la gran sala de conferències, i que els nostres amics no tinguin les estretores que fins ara ens han imposat les circumstàncies.

La capella

Té posats els fonaments i pugem enlaire les parets. Tindrà aproximadament les mateixes mides del saló de conferències, i estarà encarada amb ell en el mateix vestíbul de manera que, en cas de necessitat, tingui un doble eixamplament. Tindrà la forma de creu grega amb una alta cúpula que li donarà llum, aire i espiritualitat. La capella, encara que principalment va destinada a les seccions de pietat d'aquesta casa, volem també que sigui com el cor de totes les nostres institucions culturals, segons la ideologia exposada en la Introducció del primer volum d'ANALECTA.

La Universitat del Sagrat Cor de Milà té el Santíssim sempre exposat, com testimoni públic que Jesucrist és el principi i el fi de la ciència cristiana, i com mitjà d'afervoriment dels homes d'estudi, que necessiten més que els altres una profunda pitat, si han de complir dignament el seu ministeri doctoral. Heus ací l'ideal a què nosaltres aspirem. Quan tindrem coberta la nostra capella, i l'hauré decorada amb el més pur esperit de les belles arts, encara ens quedarà la tasca principal, la d'omplir-la de llum per les intelligències i d'amor pels cors, sobretot per les intelligències i els cors que viuen la més alta vida de l'esperit. I en fer això, pensarem que treballem per la dignitat i fecunditat de la ciència cristiana, tant com acumulant els millors elements d'estudi. Preguem a Déu que l'any vinent puguem obrir la nova capella.

NOVES REVISTES ENTRADES A LA BIBLIOTECA

procedents de canvis amb les nostres publicacions (Vide: llista anterior en Anuari de 1927)

Abhandlungen der Gesellschaft der Wissenschaften zu Göttingen. Philologisch-historische Klasse. — Göttingen.

Abhandlungen der preussischen Akademie der Wissenschaften, Philosophisch-historische Klasse. — Berlín.

Aevum. Rassegna di scienza filologica, linguistica e storica. — Milano.

Anales del Centro de Cultura Valenciana. — València.

Annuario della R. Università di Genova. — Gènova.

Antonianum. Periodicum Philosophico-Theologicum. — Roma.

Apollinaris. Commentarium Iuridico-Canonicum. — Roma.

Archivum Latinitatis Medii Aevi. Bulletin du Cange. — Paris.

Atti della Società Ligustica di scienze e lettere. — Gènova.

Bilychnis. Rivista mensile di studi religiosi. — Roma.

Boletín de la Real Academia de Buenas Letras. — Barcelona.

- Boletín de la Comisión de Monumentos de Navarra.* — Pamplona.
Boletín de la Sociedad Castellonense de Cultura. — Castelló de la Plana.
Brotéria. — Oporto.
El Buen Pastor. Semanario religioso. — Valladolid.
Bulletin de l'Institut Catholique de Paris. — Paris.
Le Bulletin des Missions. PP. Benedictins de l'Abbaye de Saint-André. — Lophem lez Bruges.
Bulletin of Spanish Studies. — Liverpool.
Butlletí del Centre Excursionista de Catalunya. — Barcelona.
Estudis Universitaris Catalans. — Barcelona.
Divus Thomas. Commentarium de Philosophia et Theologia. — Piacenza.
El Eco Franciscano. — Santiago de Galicia.
Esperanza. — Revista del Seminario de Lérida.
Giornale storico e letterario della Liguria. — Génova.
Investigación y Progreso. — Madrid.
Kirjath Sepher. Bibliographical Review. — Jerusalem.
Neuphilologische Mitteilungen. — Helsingfors (Finlândia).
Perseverància. Obra dels Evercicis Parroquials. — Barcelona.
Recherches de Théologie ancienne et médiévale. — Abbaye du Mont César. — Louvain.
Religión y Cultura. — Monasterio del Escorial. Madrid.
Revista del Centre de Lectura. — Reus.
Revista del Clero Leonés. — León.
Revista de Filología Española. Centro de Estudios Históricos. — Madrid.
Revista Franciscana. PP. Franciscans. — Vich.
Revista Internacional de Estudios Vascos. Sociedad de Estudios Vascos. — San Sebastián.
Revue de Linguistique Romane. Publiée par la Société de Linguistique Romane. — Dijon.
Spanische Forschungen der Görresgesellschaft. Gesammelte Aufsätze zur Kulturgeschichte Spaniens. — Münster in Westfalen.
Universidad. Revista de cultura y vida universitaria. — Zaragoza.
La Vida Sobrenatural. Editorial Fides. — Salamanca.
Volkstum und Kultur der Romanen. — Hamburg.
Zeitschrift für Romanische Philologie. — Göttingen.